

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
за освітньою програмою
«Міжнародні економічні відносини»

на тему: **«ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ УКРАЇНИ ПОСЛУГАМИ ІТ-ІНДУСТРІЇ»**

Виконавець:

студентка 4зф13 групи ФМЕ

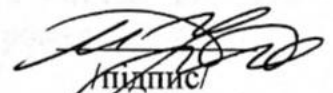
Мокрогуз Таїсія Олександрівна

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н, доцент

Уханова Інна Олегівна

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність кваліфікаційної роботи. Розвиток та активізація зовнішньої торгівлі ІТ-послугами є одним із ключових факторів зміцнення економічного потенціалу України в умовах сучасної глобалізації. Сектор інформаційних технологій відіграє значну роль у формуванні ВВП країни, створенні робочих місць з високою доданою вартістю, а також сприяє інтеграції України до світового економічного простору. Експорт ІТ-послуг є важливим джерелом валютних надходжень, що дозволяє стабілізувати платіжний баланс країни та зміцнити її економічну безпеку. В умовах цифрової трансформації, яка охоплює всі сфери економіки, міжнародна торгівля ІТ-послугами стає критично важливою для забезпечення конкурентоспроможності національної економіки на світовій арені.

Науково-практична значимість аналізу та впровадження ефективних економічних і правових механізмів розвитку зовнішньої торгівлі ІТ-послугами є безсумнівною, оскільки цей сектор є одним із найдинамічніших і найперспективніших в Україні. Враховуючи високий рівень підготовки українських ІТ-фахівців, конкурентні переваги вартісного сегменту, а також позитивний імідж українських ІТ-компаній на міжнародному ринку, розробка дієвих стратегій виходу на нові ринки та збільшення обсягів експорту є актуальним завданням сучасної економічної політики України.

Вагомий внесок у розвиток теоретико-методологічних підходів до аналізу міжнародної торгівлі ІТ-послугами зробили такі відомі дослідники, як М. Портер, Й. Шумпетер, К. Омайє, у працях яких приділено увагу конкурентним перевагам країн, інноваціям та глобальним стратегіям компаній у сфері послуг. Зокрема, Й. Шумпетер у своїй теорії інноваційного розвитку обґрунтував роль технологічних змін у формуванні нових ринків, включаючи сферу ІТ-послуг. Серед українських учених слід відзначити роботи В. Лисенка, О. Котляревської, Л. Руденко, в яких досліджувались питання розвитку цифрової економіки, інституційного забезпечення експорту ІТ-послуг, а також регіонального розподілу ІТ-компаній в Україні. Проте, попри значну увагу наукової спільноти до цього питання, залишаються недостатньо дослідженими регіональні особливості розвитку ІТ-індустрії та її експортного потенціалу в Україні.

Мета і завдання кваліфікаційної роботи. Метою дослідження є аналіз зовнішньої торгівлі України послугами ІТ-індустрії.

Для досягнення поставленої мети були визначені наступні **завдання**:

- дослідити економічну сутність та роль ІТ-послуг у глобальній економіці;
- дослідити специфіку та узагальнити чинники міжнародної торгівлі ІТ-послугами;
- узагальнити підходи до правового забезпечення та регулювання міжнародної торгівлі ІТ-послугами;
- проаналізувати сучасний стан ІТ-сектора в Україні;
- проаналізувати стан та динаміку експорту та імпорту ІТ-послуг України;
- проаналізувати вплив основних факторів на розвиток зовнішньої торгівлі ІТ-послугами України;

— запропонувати напрями удосконалення та перспективи розвитку зовнішньої торгівлі ІТ-послугами України.

Об’єктом дослідження є процес зовнішньої торгівлі ІТ-послугами України в умовах розвитку глобальної цифрової економіки.

Предметом дослідження є науково-теоретичні та організаційно-економічні положення розвитку і вдосконалення зовнішньої торгівлі ІТ-послугами України.

Методи дослідження. Методологічною основою кваліфікаційної роботи є теоретичні положення економічної науки та праці вчених-економістів в галузі прямого іноземного інвестування. При написанні роботи використано загальнонаукові та спеціальні методи: статистичний аналіз, метод порівняння, графічно-аналітичний метод, SWOT-аналіз, прогностичний метод, методи порівняння. Робота здійснена з використанням офісного пакету MS Office: Microsoft Word та Microsoft Excel.

Інформаційна база дослідження. Для написання роботи проаналізовано законодавчі та нормативні акти, що регулюють ІТ-сектор і зовнішню торгівлю в Україні, офіційні дані та звітність Державної служби статистики України, Національного банку України, Міністерства цифрової трансформації України, профільних асоціацій ІТ-індустрії, а також міжнародних організацій, що висвітлюють стан і динаміку розвитку ІТ-послуг в Україні та світі.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (53 найменування). Загальний обсяг роботи становить 99 сторінок. Основний зміст викладено на 91 сторінці. Робота містить 3 таблиці, 22 рисунки.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи опубліковано тези:

Мокрогуз Т.О. Аналіз впливу основних факторів на розвиток зовнішньої торгівлі іт-послугами України // Т.О. Мокрогуз / Збірник праць Студентської науково-практичної конференції ОНЕУ «Сучасні виклики економіки» – Одеса, ОНЕУ – 2025 – С. 24-26.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні засади зовнішньої торгівлі послугами ІТ-індустрії»* було розглянуто економічну сутність ІТ-послуг, їх роль у глобальній економіці, а також визначено особливості міжнародної торгівлі у сфері ІТ. Було проаналізовано основні чинники, що впливають на розвиток зовнішньої торгівлі ІТ-послугами, а також нормативно-правові аспекти, які регулюють цей вид діяльності на міжнародному рівні.

У другому розділі *«Аналіз поточного стану та тенденцій розвитку зовнішньої торгівлі ІТ-послугами України»* було досліджено сучасний стан ІТ-сектору України, його внесок у національну економіку та конкурентні переваги. Було проведено аналіз динаміки експорту та імпорту ІТ-послуг, змін у географічній структурі зовнішньої торгівлі, а також впливу внутрішніх і зовнішніх чинників на розвиток галузі в умовах воєнного стану.

У третьому розділі *«Напрями удосконалення та перспективи розвитку зовнішньої торгівлі ІТ-послугами України»* запропоновано заходи з підвищення конкурентоспроможності українських ІТ-послуг на світовому ринку, розглянуто можливі стратегії виходу на нові міжнародні ринки, а також сформовано прогноз розвитку зовнішньої торгівлі ІТ-послугами на середньо- та довгострокову перспективу з урахуванням глобальних тенденцій і післявоєнного відновлення економіки України.

ВИСНОВКИ

Таким чином, після проведення у кваліфікаційній роботі дослідження теоретичних, аналітичних та практичних аспектів зовнішньої торгівлі ІТ-послугами України, можна дійти наступних висновків:

1. ІТ-послуги є стратегічно важливим сегментом глобальної економіки, який забезпечує цифровізацію бізнес-процесів, модернізацію державного управління, розвиток електронної комерції, фінансових технологій та медичних сервісів. У міжнародній класифікації послуг (GATS, BOP) вони виділяються як окрема динамічна група з високим потенціалом зростання. Їх характерними рисами є швидка технологічна еволюція, залежність від людського капіталу та регуляторного середовища, а також трансформація моделей споживання за принципом «as-a-service».

2. Правове регулювання зовнішньої торгівлі ІТ-послугами здійснюється на основі міжнародних угод (GATS, Угода про асоціацію з ЄС), а також стандартів у сфері захисту даних, електронної комерції, транскордонної передачі інформації та авторських прав. Українське законодавство адаптується до європейських вимог, проте ще потребує вдосконалення для забезпечення стабільних умов ведення ІТ-бізнесу.

3. ІТ-сектор України демонструє високі темпи зростання, зокрема за показниками частки у ВВП, обсягу експорту та міжнародного визнання. У 2021 році експорт комп'ютерних послуг перевищив 6,8 млрд дол. США, що у 8 разів більше ніж у 2011 році. Основними споживачами українських ІТ-послуг є США, Велика Британія, Німеччина, Польща та Нідерланди. Галузь стала потужним джерелом валютних надходжень і має високу адаптивність до кризових умов.

4. Розвиток зовнішньої торгівлі ІТ-послугами України залежить від низки факторів: макроекономічної стабільності, воєнних загроз, рівня технічної освіти, ділового клімату, наявності венчурного капіталу, підтримки інновацій та інтеграції у глобальні ланцюги створення вартості. SWOT-аналіз засвідчив сильні сторони (кадровий потенціал, міжнародна інтеграція), слабкі місця (залежність від аутсорсингу, інфраструктурні ризики), можливості (розвиток продуктового ІТ, нові ринки), загрози (конкуренція з країнами Азії, нестабільність правового поля).

5. Перспективи розширення присутності України на світовому ринку ІТ-послуг пов'язані з переходом від експортно-сервісної до інноваційно-продуктової моделі. Це вимагає модернізації інфраструктури (хмарні рішення, ЦОДи, кібербезпека), поліпшення податкових і правових умов для ІТ-компаній (наприклад, через

«Дія.City»), посилення захисту прав інтелектуальної власності та підтримки стартап-екосистем.

6. Для розширення міжнародної присутності ІТ-компаній України доцільним є застосування комбінованих стратегій виходу на зовнішні ринки: прямий експорт, стратегічні альянси, створення філій, спільні підприємства, а також залучення іноземних партнерів через міжнародні технологічні виставки, програми акселерації та грантову підтримку.

7. У середньостроковій перспективі ІТ-галузь залишатиметься одним із головних джерел валютних надходжень для України завдяки стійкому попиту на аутсорсинг, крос-культурній адаптивності та високому рівню технічної підготовки спеціалістів. У довгостроковій перспективі ключовим завданням стане формування повноцінного національного ІТ-продукту та посилення технологічного суверенітету України.

8. Реалізація запропонованих у дослідженні заходів дозволить не лише зберегти наявні позиції України на глобальному ІТ-ринку, а й суттєво їх зміцнити. Це сприятиме стійкому економічному зростанню, збільшенню зайнятості, залученню інвестицій та інтеграції України у глобальну цифрову економіку як повноцінного учасника.

АНОТАЦІЯ

Мокрогуз Т.О., «Зовнішня торгівля України послугами ІТ-індустрії». Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» за освітньою програмою «Міжнародні економічні відносини». - Одеський національний економічний університет. – Одеса 2025 р.

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є процес зовнішньої торгівлі ІТ-послугами України в умовах розвитку глобальної цифрової економіки.

У роботі розглянуто теоретичні основи зовнішньої торгівлі послугами ІТ-індустрії, визначено економічну сутність ІТ-послуг та їхню роль у глобальній економіці. Проаналізовано чинники та специфіку міжнародної торгівлі ІТ-послугами, а також правові засади її регулювання.

Досліджено сучасний стан ІТ-сектора України, динаміку експорту й імпорту ІТ-послуг, а також вплив ключових факторів на розвиток зовнішньої торгівлі у цій сфері.

Запропоновано напрями підвищення конкурентоспроможності українських ІТ-послуг, оцінено можливі стратегії виходу на міжнародні ринки та сформовано прогноз розвитку зовнішньої торгівлі ІТ-послугами України в контексті повоєнного відновлення економіки.

Ключові слова: ІТ-послуги, зовнішня торгівля, міжнародний ринок, ІТ-індустрія України, експорт ІТ-послуг, конкурентоспроможність, цифрова економіка, стратегії виходу на зовнішні ринки.

ANNOTATION

Mokroguz T.O. , «Ukraine's foreign trade in IT industry services». Qualification work for obtaining a bachelor's degree in the specialty 292 "International Economic Relations" under the educational program "International Economic Relations". - Odessa National Economic University. - Odessa, 2025.

The qualification work consists of three sections. The object of the study is the process of foreign trade in IT services of Ukraine in the context of the development of the global digital economy.

The paper examines the theoretical foundations of foreign trade in IT services, identifies the economic essence of IT services and their role in the global economy. Analyzes the factors and specifics of international trade in IT services, as well as the legal principles of its regulation.

The current state of the IT sector of Ukraine, the dynamics of exports and imports of IT services, as well as the influence of key factors on the development of foreign trade in this area are studied.

Directions for increasing the competitiveness of Ukrainian IT services are proposed, possible strategies for entering international markets are assessed, and a forecast for the development of foreign trade in IT services of Ukraine in the context of post-war economic recovery is formed.

Keywords: IT services, foreign trade, international market, IT industry of Ukraine, export of IT services, competitiveness, digital economy, strategies for entering foreign markets.